

ΚΙΚΗ ΔΗΜΟΥΛΑ

ΚΑΠΝΟΣ ΑΝΑΘΡΩΣΚΩΝ

Κυψέλη. Πυθίας 26 και Φαέθοντος γωνία το σπίτι μου. Έζησα σ' αυτό πάνω από μισό αιώνα. Κι όμως, ιδιαίτερης μεταχείρισης από την Πυθία, δεν έτυχα. Μόνο τους υπνωτισμένους καπνούς της έφερνε μέσα στο σπίτι ο παλαβός αέρας της φαντασίας, πνιγόμενα στο βήχα και στα αποκαΐδια του χρησμού της «ήξεις αφήξεις ούκ» που όπως υποπτευόμουν, δεν ήταν παρά ένα τρικ για να δηλωθεί με σκοτεινό τρόπο η αμφιβολία που τη βασάνιζε, αν πράγματι διαθέτει το θείο χάρισμα. Και καλώς τη βασάνιζε. Γιατί απ' όσα συνέβησαν μέσα σ' αυτά τα χρόνια τίποτα δεν προφήτεψε. Δεν μπορούσε πράγματι, ή μη προλέγοντάς μου, προστατευτικά με απέτρεπε από του να διαρρήξω ιερόσυλα την αγία τράπεζα του μέλλοντος;

Μπήκα σ' αυτό το σπίτι με τη νεότητά μου περίπου συνομήλικη με τη δική του. Εγώ είχα κτιστεί πριν 23 περίπου χρόνια, εκείνο πριν είκοσι. Κι εμένα νέα, ελάχιστα με θυμάμαι – ο χρόνος ακροποδητί διασχίζει το πρόσωπό μας για να μην ακούγεται το βαρύ πήγαιν' έλα των αλλαγών. Του σπιτιού όμως την ακμή, λεπτομερώς συγκρατώ: τα ξύλινα ψαροκόκκαλο πατώματα, σαν παρκεταρισμένοι καθρέφτες των βημάτων, τις γιαλιστερές λαδομπογιές στα κουφώματα, τα γαλλικά τετράφυλλα πατζούρια που ανυπόμονα τ' άνοιγε μόνη της απ' έξω με το πολύκλωνο χέρι της η μέρα, ενώ η νύχτα τάκλεινε με τόσο βιαστική, βίαιη σκοτεινή απροσεξία, που πολλές φορές άκουγα το φεγγάρι να ουρλιάζει από τον πόνο καθώς του είχε μαγκώσει τα χυτά ακροδάχτυλα του μυστηρίου του. Το συμπονετικό σύμπαν των αστεριών, πάσχοντας από κείνες τις εξαίσιες αϋπνίες, για συμπαράσταση προς το τραυματισμένο φεγγάρι, πασάλειβε τους τοίχους της νύχτας με απειλητικά συνθήματα λάμπσεων.

Από τα μικρά μπαλκόνια του σπιτιού, φαινόταν στενόμακρο το Φάληρο, πέρα μακριά. Αλλά επειδή η ψευδαίσθηση απέχει δύο βήματα μόνο από αυτό που επιθυμούμε, κοντινή γινόταν η θάλασσα και η φυγή πρόσφτανε σκαστή να

κάνει τα μικροταξιδάκια της, την ώρα βέβαια που κοιμόντουσαν τα πολύ μικρά ακόμα παιδιά μου.

Η πίσω μικρή πληβεία πόρτα της υπηρεσίας. Από κει έμπαινε η κυρά Αθηνά η μανάβισσα, κουβαλώντας ό,τι παράγγελνε η εξουσιαστική διατροφή μας, καθώς και τη βαρεία εξομολόγηση των στεναγμών της για τις απιστίες του Μήτσου, του «παλιάνθρωπου» συζύγου της. Από κει έμπαινε ο κρεοπώλης, το μπακαλόπαιδο, ο ψαράς. Αγόγγυστα ανέβαιναν την κόκκινη στριφογυριστή σιδερένια σκάλα για να φτάσουν στο: «κι αυτά για τον κόπο σου».

Την προλετάρια χρήση αυτής της εισόδου εξωράιζε ένα παρτέρι. Άχαρα φυτά ευδοκμούσαν κατά μήκος του με κάτι τεράστια φύλλα σαν μαρμαρωμένες βεντάλιες κι ένα γιούκα που ακόνιζε τις εξαγριωμένες λεπίδες του επάνω στο ανθεκτικό γεράνι. Σε μια άδεια γωνιά του παρτεριού, κάτω ακριβώς από τη σιδερένια σκάλα φύτεψα μια μέρα ένα μικρό γιασεμί, δάσκαλο του θείου αρώματος, ελπίζοντας ότι θα μεταδώσει τις γνώσεις του στο άοσμο περιβάλλον του. Αυτό το γιασεμί τρεφόμενο με άφθονο ήλιο, υπερνικούσε με ζήλο λίγο λίγο, κάθε μέρα το μικρό ανάστημά του μεγαλώνοντας. Ωσπου ο γείτονας ήλιος δόθηκε αντιπαροχή. Έγινε πολυκατοικία. Το γιασεμί, για κάμποσο διάστημα στριφογύριζε σαστισμένο περί τον κορμό της ανάγκης του να ξαναβρεί τη θερμή φωτοβόλα τροφή του. Μάταια. Του την έτρωγε όλη το τσιμέντο. Αλλά η καλή επιβίωση ξέρει κι άλλο μονοπάτι. Και είδα τον κορμό του φυτού σιγά σιγά από ευθύς να λοξεύει, να παίρνει τη φορά της ελπίδας και ν' αρχίσει να τυλίγεται σφιχτά, ελικοειδώς στην κουπαστή της σιδερένιας σκάλας. Ακριβώς όπως τυλίγεται η πείνα γύρω από την αναζήτηση του κατευνασμού της. Με τα χρόνια αυτή η χυμώδης επινοητική αγωνία, μεθοδικά γατζωμένη στη σωτηρία της, ανέβαινε ανέβαινε πνίγοντας τους διαδοχικούς λαμούς του ύψους και κάποτε πήδηξε στην ταράτσα. Εκεί που είχε μεταφέρει το άπλετο θεραπευτήριό του, πανταχόθεν ελεύθερο, ο ήλιος.

Για τότε αυτός ο απογυμνωμένος από φύλλα αναρριχητής κορμός αναπτύχθηκε εκεί πάνω σε δάσος ξετρελλαμένων από τη χορτασιά τους κλωναριών, για τότε αυτά τα κλωνάρια κεντήθηκαν με χιλιάδες γιασεμιά, δεν ξέρω. Ξέρω μόνο ότι κάθε τόσο ανέβαινα στην ταράτσα και με το κλαδευτήρι αραιώνω ευεργετικά την οργιαστική πυκνότητα της άνθισης, γεμίζοντας την αγκαλιά μου με το μεθυστικό πλεόνασμα. Γέμιζα τα βάζα στο σπίτι, χρόνια διακοσμώντας έτσι τις πολύτιμες παρουσίες και μετά, χρόνια πάλι εξημερώνοντας τις απουσίες, που είχαν επιτάξει οριστικά το σπίτι.

Πριν συμβεί αυτό, κι όσο ήμουν ακόμα ιδιοκτήτρια της στέρεης, ευρύχωρης, ψηλοτάβανης οικογενειακής ατμόσφαιρας, μπαινόβγαινα βεβαίως από την κυρία είσοδο. Η ανάλαφρη ευκολία με την οποία ανεβοκατέβαινα τα στιλπνής ακόμα λευκότητας τριανταπέντε μαρμάρινα σκαλιά, ήταν ίσως η μόνη ψιθυριστή πληροφορία που λάβαινα από μέσα μου, ότι ήμουν νέα. Απόρροια αυτού του ψιθύρου ήταν και η οργισμένη δυσφορία μου όταν η θεία Θεοδώρα -κάτοικος του επάνω ορόφου- με μια εκ γενετής χωλότητα αξίωσε έχοντας γεράσει να τοποθετηθεί χειρολαβή στη σκάλα αλλά και «χειρολισθήρ» στα εξωτερικά σκαλιά που είχαν πράγματι ένα βάρβαρο ασύμμετρο ύψος. Ύψος, που η αλουργοειδής ακόμα αντίληψή μου το έβρισκε κανονικό. Και ο μεν εσωτερικός «χειρολισθήρ», κομψός, δρύινος, λείος, δεν ενόχλησε τελικά την αισθητική μου, παρότι τόσο μόνο, όσο ενοχλεί το περιττό. Αλλά η εξωτερική χειρολαβή φτιαγμένη από ένα χοντρό σιδερένιο σωλήνα βαμμένο με σταχτί γκρί, με τάραζε...

Κάποτε, όταν η ηλικία μου άρχισε να λαχανιάζει ανεβαίνοντας τα τριανταπέντε σκαλιά, ένοχη η αισθητική μου, ευγνωμόνους τη θεία Θεοδώρα γι' αυτή την εντοιχισμένη χείρα βοήθειας που μου άφησε κληρονομιά.

Συγχρόνως, άρχισε και το σπίτι να κουράζεται από τις δεκαετίες ζωής που ανάθρεψε. Όσο μπορούσα το εμψύχωνα βάζοντας και ξαναβάφοντας την ξεθωριασμένη ακμή του. Αλλά αμέσως σχεδόν οι φροντίδες μου ξέφτιζαν. Τις έβλεπε από μέσα με το σκληρό της νύχι η παλαιότης για να μπορεί να αναπνέει η αλήθεια της. Οι τοίχοι ξέβραζαν φαντάσματα από την υγρασία των διπλών σκέψεων. Η επηρμένη έννοια του ψηλοτάβανου, μου ομολόγησε μια μέρα ωμά, ότι οι γιρλάντες και τα αγγελούδια που την περιέτρεχαν δεν ήταν παρά ένα γύψινο, ψεύτικο προαύλιο παραδείσου.

Και ανέβαινα τη σκάλα όλο και πιο πολύ λαχανιάζοντας.

«Δε βλέπεις πώς λαχανιάζεις» μου φώναζαν τα παιδιά μου. Εκεί θα έχεις ασανσέρ....

Ενέδωσα. Και μετά από πενήντα τόσα χρόνια, όλ' αυτά που έζησα και δεν έζησα στην ιδιόκτητη εστία μου, τα αμπαλάρησα σπαράζοντάς τα, όπως – όπως, μέσα σ' ένα μεγάλο παρελθόν, για να μεταφερθώ τρία σπίτια πιο κεί, σε σπίτι σύγχρονο, επί της οδού Φαέθοντος Νο 26 πάλι. Έκτος όροφος, ρετιρέ, μεγάλη βεράντα, με θνητή θεά, την ταράτσα του παλιού μου σπιτιού και με αθάνατη θεά την Ακρόπολη απέναντι. Μια βεράντα που πνίγεται στον ήλιο και στο φως, με τη φροντίδα ίσως του θεού Φαέθοντα. Ναι, μόνο που εγώ δε βγάζω πλέον γιασεμιά.

Καινούργιοφερμένη εδώ, τις προάλλες, ανεβαίνοντας με το ασανσέρ, μια κυρία συγγάτοικος που συνταξίδευε μαζί μου στα ύψη, σχολίασε με ενδιαφέρον: λαχανιασμένη σας βλέπω...

Οι σκάλες, οι σκάλες... ψέλισα εγώ.

Βλέπεις, το σώμα θέλει δεν θέλει προσαρμόζεται στην άνεση του ασανσέρ. Όμως η συνήθεια, το αίσθημα, η αίσθηση, οι δεσμοί, η νοσταλγία και η παραισθηση, εξακολουθούν να ανεβαίνουν πιστά την κλίμακα των παλαιών αξιών τους. Κι ας λαχανιάζουν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

